

Sygn. akt II UK 39/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku C. G.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.  
o świadczenie rehabilitacyjne,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 5 grudnia 2019 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt V Ua (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 października 2018 r. po rozpoznaniu apelacji organu rentowego zmienił wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 22 maja 2018 r. i oddalił odwołanie ubezpieczonego C. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 30 sierpnia 2017 r. odmawiającego mu przyznania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego z ubezpieczenia wypadkowego za okres od 19 kwietnia 2017 r.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony był niezdolny do pracy w okresie od 19 października 2016 r. Organ rentowy decyzją z dnia 18 maja 2017 r. odmówił mu przyznania prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego za okres od 19 października 2016 r. do 18 kwietnia 2017 r. (182 dni), ponieważ nie uznał zdarzenia z dnia 19 października 2016 r. za wypadek przy pracy, lecz za wypadek w drodze do pracy. Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2017 r. (VI U

(...)) zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego, jednakże po rozpoznaniu apelacji organu rentowego Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 23 listopada 2017 r. (V Ua (...)) zmienił powyższy wyrok i oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy co prawda uznał, że wypadek z dnia 19 października 2016 r. był wypadkiem przy prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże stwierdził, iż w czasie niezdolności do pracy wnioskodawca wykonywał działalność zarobkową, co pozbawia go prawa do zasiłku chorobowego. Od wyroku tego została wniesiona skarga kasacyjna, którą Sąd Najwyższy oddalił wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2019 r. (II UK 77/18).

Sąd drugiej instancji wskazał, że niedopuszczalne jest pobieranie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (połączone z brakiem obowiązku opłacania składek za okresy choroby) w przypadku uzyskiwania dochodów z kontynuowanej pozarolniczej działalności zarobkowej w okresie orzeczonej powypadkowej niezdolności do jej wykonywania. Świadczenie pracy lub działalności zarobkowej w okresie chorobowej niezdolności do ich wykonywania stanowi samodzielnie negatywną przesłankę nabycia prawa do zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego, ponieważ prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie wynika z samego zachorowania, lecz z braku możliwości zarobkowania w związku z chorobą. Tymczasem ze znajdujących się aktach sprawy umów o dzieło z 30 grudnia 2016 r. oraz z 30 czerwca 2017 r. wynika, że ubezpieczony w okresie orzeczonej niezdolności do pracy podjął się wykonania przygotowania i opracowania telewizyjnych materiałów dziennikarskich, za co otrzymywał wynagrodzenie za każdy miesiąc. Tym samym nadal uzyskiwał dochód z prowadzonej działalności gospodarczej w wysokości 6.350 zł netto miesięcznie, a więc w spornym okresie stale wykonywał działalność zarobkową i opłacał składkę na ubezpieczenie społeczne.

Jeżeli ubezpieczony w okresie niezdolności do wykonywania działalności zarobkowej świadczy usługi zarobkowe na podstawie umowy o pracę, innej umowy cywilnoprawnej lub w ramach własnej działalności, to nie występuje u niego niemożność zarobkowania. Skoro ubezpieczony ma możliwość zarobkowania i korzysta z tej możliwości, to nie jego prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. „jest wyłączone”.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie, 1/ art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1368 ze zm., dalej jako „ustawa zasiłkowa”) w związku z art. 7 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 645 ze zm., dalej jako „ustawa wypadkowa”) przez zastosowanie w realiach niniejszej sprawy, pomimo że odnosi się on do sytuacji utraty prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w sytuacji, kiedy skarżący nie uzyskał świadczenia rehabilitacyjnego, nadto podjęcie przez skarżącego, w ograniczonym zakresie, pracy zostało wymuszone okolicznościami wcześniejszej bezzasadnej odmowy przyznania przez organ rentowy zasiłku chorobowego, 2/ art. 17 ust. 3 ustawy zasiłkowej w związku z art. 7 ustawy wypadkowej przez niezastosowanie w sytuacji, a zgodnie z jego treścią orzeczenie o utracie prawa do zasiłku powinno być poprzedzone ustaleniami zapadłymi w wyniku przewidzianej w nim kontroli, której nie przeprowadził organ rentowy, 3/ art. 321 w związku z art. 391 k.p.c. przez wydanie przez Sąd Okręgowy orzeczenia poza granicami żądania skarżącego, który domagał się sądowej kontroli decyzji o odmowie przyznania świadczenia rehabilitacyjnego z uwagi na fakt, iż „zdaniem organu rentowego ubezpieczony nie wyczerpał okresu zasiłku chorobowego, a wydana w sprawie decyzja nie odnosiła się do utraty prawa do świadczenia rehabilitacyjnego z powodu wykonywania pracy zarobkowej na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący sformułował zagadnienia prawne, 1/ „czy dopuszczalne jest zastąpienie orzeczeniem Sądu w sprawie o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego, decyzji organu rentowego o utracie prawa do zasiłku w oparciu o regulacje art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej i to bez przeprowadzenia zastrzeżonego dla organu rentowego i płatnika postępowania kontrolnego uregulowanego w art. 68 ustawy w związku z art. 17 ust. 3 ustawy?”, 2/ „czy usprawiedliwione jest zastosowanie przepisu art 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej i pozbawienie ubezpieczonego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w sytuacji, kiedy podjęcie w ograniczonym zakresie pracy przez ubezpieczonego, wymuszone jest okolicznością wielomiesięcznej bezzasadnej

odmowy wypłaty świadczenia, co pozbawia ubezpieczonego podstaw egzystencji?”, 3/ „czy można naruszyć zakaz pracy w okresie zasiłkowym skutkujący utratą prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, skoro organ rentowy wcześniej odmówił przyznania tego świadczenia?”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Ponadto, istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów nie występują, jeżeli Sąd Najwyższy w określonej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003

nr 13, poz. 5). Skarżący nie tylko nie sformułował zagadnienia odpowiadającego takim wymaganiom, ale przede wszystkim rozminął się z istotnymi i miarodajnymi ustaleniami faktycznymi stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.), z których wynikało, że skarżący w spornym okresie wykonywał pracę zarobkową, za którą otrzymywał wynagrodzenie 6.350 zł netto miesięcznie. W konsekwencji miał w stosunku do niego zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, albowiem niezdolność do pracy jako zdarzenie ubezpieczeniowe uchyla się spod ochrony w razie wykonywania w okresie objętym orzeczeniem lekarskim pracy zarobkowej lub wykorzystywania zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem.

W judykaturze utrwalił się pogląd, że każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia lekarskiego powoduje utratę prawa do świadczeń (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1978 r., II URN 130/78, PiZS 1980 nr 8, s. 87; z dnia 31 maja 1985 r., II URN 75/85, OSNC 1986 Nr 3, poz. 32; z dnia 12 sierpnia 1998 r., II UKN 172/98, OSNAPIUS 1999 nr 16, poz. 522 oraz niepublikowane wyroki z dnia 6 grudnia 1978 r., II UR 129/78; z dnia 27 czerwca 1991 r., II URN 40/91; z dnia 22 listopada 2000 r., II UKN 71/00; z dnia 19 marca 2003 r., II UK 257/02; z dnia 9 czerwca 2009 r., II UK 403/08; z dnia 8 października 2014 r., III UK 14/14). Za taką pracę uważa się każdą pracę w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym wykonywanie różnych czynności w ramach stosunków zobowiązaniowych prawnych, ale także poza takimi stosunkami, w tym kontynuowanie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie czy stosunek korporacyjny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43 i powołane tam orzeczenia lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 307). W tej argumentacji, ryzyka ubezpieczenia chorobowego muszą wypełnić się całkowicie, a w razie wystąpienia ryzyka niezdolności do pracy lub do prowadzenia pozarolniczej działalności wskutek choroby ubezpieczony ma obowiązek powstrzymania się od wszelkich czynności wykonywanych zawodowo, ponieważ to świadczenia z chorobowego ubezpieczenia społecznego mają rekompensować brak możliwości uzyskiwania dochodów. Za niedopuszczalne uznaje się pobieranie takich świadczeń (połączone z brakiem obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za okresy

choroby), w razie uzyskiwania dochodów z kontynuowanej działalności, nawet gdyby polegało to na wykonywaniu czynności w istotny sposób nieobciążających jego organizmu (por. wyroki z dnia 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 28; z dnia 5 czerwca 2008 r., III UK 11/08, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 292 i z dnia 6 lutego 2008 r., II UK 10/07, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 123). Nawet odmowa przyznania świadczeń zasiłkowych z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego nie usprawiedliwia podejmowania lub kontynuowania w okresie orzeczonej niezdolności do pracy działalności zarobkowej sprzecznej z celem zwolnień lekarskich, którym jest odzyskanie zdrowotnej zdolności do pracy lub wykonywania innej działalności podlegającej ubezpieczeniom społecznym. Ponadto sformułowane w skardze kontrowersje prawne Sąd Najwyższy wyjaśnił już w wyroku z dnia 20 sierpnia 2019 r., II UK 77/18, (dotychczas niepublikowany), wprawdzie na gruncie negatywnego osądu prawa skarżącego do zasiłku chorobowego, ale skarżący nie mógł oczekiwać innej oceny „dalszego” prawa do spornego świadczenia rehabilitacyjnego, które przysługuje po wyczerpaniu zasiłków chorobowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uznał, że nie występuje potrzeba kolejnej merytorycznej interwencji kasacyjnej ze strony najwyższej instancji sądowej, przeto postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

ał